

Kutatás örve alatt (3.)

(A délvidéki vérengzés feltárásának politikai összefüggései)

Valami oka csak van annak, hogy ilyen dőcögve halad az 1944/1945 során lezajlott délvidéki vérengzés kutatására alakult magyar–szerb akadémiai közös bizottság munkája. Sokan emlegetik, amiatt van ez így, mert sem a magyar sem a szerb akadémia nem ad rá pénzt. Nem azt firtatjuk ad-e, vagy hogy az akadémia rendelkezik-e erre szánt pénzzel, hanem magával a téblábolás tényével, mert annak is megvan az oka. Írásunkban azt taglaljuk, mikor kellett államhatalmi, tudományos, egyházi vagy egyéb szervezetnek dönteniük a vérengzésről valamilyen formában, s végül azzal, hogy most ismét dönteni kell-e, hogy végre érdemi munka folyjon. Az elemzést a vérengzés kezdetétől a napjainkig terjedő teljes időszakra terjedően végezzük, természetesen csak a legsúlyosabb döntésekre korlátozva.

MI IS BELESZÓLTUNK

Nem tudhatni, mi minden vezérelte a fenti országgyűlési határozat kezdeményezőit, tény azonban, hogy egy esztendővel előtte, 2003. október 23-án és 24-én, Újvidéken a Vajdasági Magyar Tudományos Társaság tanácskozást tartott a vérengzés hatvanadik évfordulójának közeledtére való tekintettel. A cél: összegezni a tényfeltárás addigi hozadékát. A résztvevők elfogadtak egy Zárónyilatkozatot, amelyet megküldtek többek között a Magyar Tudományos Akadémia elnökének, a szabadkai főkonzulátusnak, a magyar egyházfőknek, magyar pártjainknak, egyházaink vezetőinek.

„Zárónyilatkozat

A Vajdasági Magyar Tudományos Társaság szervezésében 2003. október 24-én és 25-én nemzetközi tanácskozást tartottunk Újvidéken, az 1944 végén, 1945 elején, a Délvidéken lezajlott magyarellenes atrocitások feltárásának eredményeiről. A rendkívül nagy érdeklődést kiváltó tanácskozás résztvevői megvitatták a beterjesztett Zárónyilatkozat tervezetét, amelyre több kiegészítő javaslat hangzott el. A szöveg véglegesítésével megbízott Csorba Béla, Matuska Márton és dr. Ribár Béla akadémikus az alábbiakban összegezzük munkánkat.

1. A beterjesztett tanulmányok és a korábbi ismeretek alapján leszögezzük, hogy a jelzett időben a konstituálódó második Jugoszlávia hatalmi és párt szervei irányításával és közreműködésével, a helyi lakosság egy részének cselekvő részvételével tömegesen végeztek ki magyarokat, kollektív bűnösséggel vádolva kollektív büntetéssel sújtották őket. A felelőtlen kivégzések sok helységben tömeges lincseléssé fajultak. A cselekményt a hivatalos szervek akkor is, és a későbbi évtizedekben is úgy állították be, mintha háborús bűnösökkel vontak volna felelősségre szabályos eljárással, noha erre csak a legrikkább esetben került sor. A polgári lakosságon kívül tömegesen végeztek ki

hadifogoly honvédeket. Az áldozatok számát még mindig csak becsülni tudjuk, de mindenképpen több tízezerre tehető. A kivégzettek nevét, esetleges bűnüket, a kivégzés körülményeit, a nyughelyüket soha sem hozták nyilvánosságra. Utólag háborús bűnössé kiáltották ki valamennyiüket, vagyonukat elkobozták, hozzátartozóikat megbélyegezték. Három helység: Csúrog, Zsablya és Mozsor teljes maradék magyar lakosságát – akik túléltek a vérengzést – mindenüktől megfosztva örökre kiűlték lakóhelyükről. Az alaptalan vádak alól sem az áldozatokat, sem hozzátartozóikat még nem mentesítették, anyagilag nem kártalanították, és nem is rehabilitálták őket, ügyükkel az illetékes hivatalos szervek nem foglalkoztak. Bizunk abban, hogy Crna Gora és Szerbia államközösség hamarosan elfogadja az UNESCO 2000. évi jelentésének ajánlásait (Összefoglaló a volt elnyomó rendszerek biztonsági archívumairól), beleértve a jogsértések áldozatainak jogát az okozott károk megtérítéséhez és jóvátevélehez, valamint az elkobzott javak visszaszolgáltatásához való jogot éppúgy, mint az emberi jogok ellen elkövetett bűnök felelőseinek azonosításához való jogot.

2. A magyar állam a tömegészárlás kezdetén értesült az eseményekről, ennek ellenére a nemzetközi nyilvánosság előtt nem foglalkozott velük. A párizsi béketárgyalásokon nem tette szavát, ezzel megszűnt annak lehetősége, hogy kedvező tárgyalási pozícióból vehesse fel.

A második Jugoszlávia felbomlásának folyamatában, valamint a Szerbia és Montenegró államszövetség létrejötte után a magyar állam szintén nem tette szavát a kérdést. A délvidéki vérengzés kérdésében

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
ELNÖK
1051 Budapest, Könyvtér 9.
Telefon: +36 1 279 0100, Fax: +36 1 279 0101

Ribár Béla elnök úrnak
Vajdasági Magyar Tudományos Társaság
2100 Újvidék
Jug Bogdan u. 35.
Szerbia és Montenegró

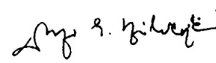
E-836/2003.

Tisztelt Elnök Úr!

A Vajdasági Magyar Tudományos Társaság októberi nemzetközi tanácskozásáról készített zárónyilatkozatot köszönettel megkaptam. Tájékoztatom, hogy a zárónyilatkozat tartalmával egyetértek, és azt támogatom. Szíves tudomására hozom, hogy a fenti anyagot Szarka László igazgató úrnak, az MTA Kisebbségkutató Intézetéhez továbbítottam.

Budapest, 2003. november 18.

Cdvdzettel

Vizi E. Szilveszter

Vizi E. Szilveszter válasza a Zárónyilatkozatra

lehat az anyaország, mint szuverén állam nem nyilatkozott hivatalosan.

Szükségesnek tartjuk, hogy a Magyar Tudományos Akadémia kezdeményezze és serkentse és támogassa ebben a tárgyban a kutatásokat, valamint a tanulmányok publikálását. Ugyanezt elvárjuk a Szerb Tudományos Akadémiától és a jelenleg alakulóban levő Vajdasági Tudományos Akadémiától. A további munka sikere érdekében fiatal kutatók ösztöndíjával lendíteni kell a munkán.

Az anyaországra és a tudományos intézményekre háruló felelősség annál is inkább fontos, mert a szóban forgó események előtt, a magyar hatósági szervek által elkövetett hasonló cselekmények egyoldalú hangoztatása az egész magyar nemzetre, de különösen a Délvidéken élő magyarokra káros következményekkel jár.”

(Folytatjuk)

■ MATUSKA Márton